

MATEMATIKA FANINING KUNDALIK HAYOT UCHUN AHAMIYATI

Abdullayev Erkinjon Tohirovich

Fargona viloyati Oltiariq 2-son kasb-hunar maktabi matematika fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqola ajralmas hisoblanadi matematikaning hayotimizdagi o'rni va qaror qabul qilish jarayonida tezda harakat qilish*

Kalit so'zlar: *matematika, fan, hisoblash, mantiq, muammo, bilim, yechim, muammolar, talaba, mustaqil ish, tadqiqot, misollar, amaliyot*

Mutaxassislarining ta'kidlashicha, matematikani yaxshi biladigan talabaning analitik va mantiqiy fikrlash darajasi yuqori. Bu nafaqat muammolarni hal qiladi, balki turli xil hayotiy vaziyatlarda qarorlar qabul qilish, munozaralar, muzokaralar va bosqichma-bosqich ishlash jarayonida tezkor harakat qilish qobiliyatini yaratadi. Shuningdek, matematik fikrlash kelajakda sodir bo'ladigan voqealar rivojini bashorat qilishga imkon beradi.

Matematikaning hayotimizdagi ajralmas rolini hisobga olgan holda, ushbu fan birinchi sinfdan boshlab maktab darsliklariga kiritilgan va mamlakatda barcha fanlar bilan bir qatorda matematik ta'limni o'qitishning eng so'nggi pedagogik va innovatsion usullari, va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish. Akademik fanni akademik ta'limdan ko'ra ko'proq hayot bilan bog'lash, amaliy misollar va muammolarni hal qilish, talabalarni o'z-o'zini tadqiq qilish va o'qishga jalb qilish ayniqsa muhimdir. Dars davomida talaba ishlashga majbur qilinmasligini his qilishi kerak, aksincha mashg'ulotlarda katta ishtiyoq va kuchli motivatsiya bilan qatnashishi kerak.

Matematik bilimlardan nafaqat savol-javob yoki imtihonlarda, balki uyda, ishda, sportda, san'atda, savdoda va turmush tarzida ham foydalanish kerak, bu esa o'quvchining hayotining har bir daqiqasidagi afzalliklarini chuqurroq anglash uchun. Shu sababli, fan o'qituvchisi o'zi bilan bog'liq muammolarni hal qila olishi va ularni muammo yoki muammoni hal qilishga o'rgatishi, shuningdek, oddiy vaziyatlarda muammolarni hal qilishi kerak. Masalan,:

Plastik karta uchun oyiga 450 000 so'm to'lash. U oylik ish haqining 35 foizini plastik karta orqali oladi. Jami necha oy? Uning qancha puli bor?

Buni mutanosib ravishda hal qilish oson: $450,000 - 35\% \times 100\%$ ($450,000 \times 100/35 = 1,285,714,29$)

Shunday qilib, summa 1 285 714 so'mni tashkil etadi. Shundan 450 000 so'm plastik kartaga beriladi va 835 714 so'm olinadi.

Bunday misollarning ko'plab misollari mavjud. Va eng muhimi, o'quvchi kitob javonidagi raqamni emas, balki oddiy hayot va kelajakni ko'rishi kerak. Bunday misollar bilan bir qatorda o'qituvchi uchun o'z-o'zini tarbiyalash, tadqiqot va o'zini o'zi anglash bilan shug'ullanish juda foydali. Aytaylik, maktabda siz 6-sinf o'quvchilari o'rtasida matematikadan kichik ilmiy konferentsiya tashkil qilishingiz mumkin. Talabalarga

matematikaning oilasi, mahallasi, qishlog'i va shahridagi ahamiyatini ilmiy jihatdan ochib berish topshirildi. Belgilangan vaqtga ega bo'lgan talabalar ro'yxati tuzilgan va tadqiqotchilar buni o'zlarining hayotiy va samarali tadqiqotlari mualliflari bilan bir qatorda bajarishga da'vat etiladi.

Akademik ishlar maktab veb-saytida joylashtirilgan va talaba haqida ma'lumot berilgan. Boshqa ilmiy sinflar va boshqa talabalar ham ilmiy konferentsiyaga taklif qilinadi va kelajakda kattaroq maktab yoki tuman (shahar) ilmiy-amaliy konferentsiyasi tashkil etilishi mumkin. Bunga ilmiy ish mavzusi haqidagi nazariy g'oyalar, shuningdek talabalar misollari hamroh bo'lishi mumkin. Masalan, Nurafshon qishlog'idagi matematikaning amaliy ahamiyati to'g'risida".

"Uyda kichik parrandachilik fermasini tashkil etishning matematik asoslari"

"Oila byudjeti: daromadlar va xarajatlar balansi"

"Matematik amaliyotning bozor o'tishidagi roli"

"Hujayralarni qurishda matematik hisoblash" va boshqalar.

Shuni ta'kidlash kerakki, bugungi elektron qurilmalar bizning hayotimizda chuqur ildiz otgan, deyarli har bir uyda kompyuterlar, Internet, mobil telefonlar, smartfonlar va planshetlar mavjud. Matematik hisob-kitoblarni ular bilan osongina bajarish mumkin. Siz hatto eng qiyin tenglamalarni internetda hal qilishingiz yoki dunyoning istalgan nuqtasida ushbu matematik jarayonni hal qilishingiz mumkin. Bu ba'zi talabalarning noto'g'ri talqin qilinishiga olib keladi.

Bu fan meni o'z-o'zini o'rganish jarayonida yolg'iz qoldiradi, chalg'itishim kerakmi-kompyuterda yoki telefonda, menga kerak bo'lgan narsa uchun hisob-kitob. Bunday holatlarning oldini olish, shuningdek, matematika o'qituvchisiga bir qator hayratlanarli savollarni tug'diradi. Xo'sh, qanday qilib o'quvchilaringizni aqliy zaiflik va aqliy zaiflikdan qutqarishingiz mumkin va ularni zamonaviy texnologiyalardan qanday qutqarishingiz mumkin?

Ushbu kontekstda ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan eng muhim masala-bu cheklovlar va cheklovlar kontseptsiyasini taqdim etish talabalar ongida. Shuni ta'kidlash kerakki, hayotda turli xil vaziyatlar mavjud, masalan, elektron qurilmalar, Internetga kirish va smartfonning tugash qobiliyati. Odamlar boshdan kechiradigan bilim ularga butun umri davomida hamroh bo'ladi.

Shu bilan birga, biz zamonaviy texnologiyalarning imkoniyatlarini to'liq inkor eta olmaymiz. Zamonaviy texnologiyalar, shuningdek, odamlarning vaznini kamaytirish, ularning qiyinchiliklarini engillashtirish va qimmatli vaqtni tejash uchun mo'ljallangan. Ular hisoblash, rejalashtirish va modellashtirish jarayonida odamlarga katta yordam beradi. Albatta, qo'shish va ko'paytirish kabi eng muhim qadamlar har bir talaba tomonidan mustaqil ravishda qat'iy bajarilishi kerak. Biroq, ba'zi joylarda (har doim ham emas), aniq mavzularni tushuntirishda zamonaviy elektron qurilmalar o'quvchilarning kerakli va foydali ma'lumotlarni bilishi va tushunishi bilan izohlanadi. ulanganda eslab qolish mumkin. Bu xotirani mustahkamlash uchun ishlatiladigan mnemonika bilan bir xil. Ya'ni, akademik

bilimlar doimiy ravishda eslab qolinadigan boshqa ma'lumotlar bilan birga eslab qolinadi. Keyin kimdir eslanadi, ikkinchisi eslanadi.

Masalan, smartfonlar matematika, geometriya qoidalaridan foydalangan holda chiroyli va qiziqarli fotosuratlarni olishlari mumkin. Talabalarga parallel chiziqlarni tushuntirish orqali siz san'at, fotografiya va dizaynda qo'llaniladigan "Uchinchi qism" haqida ham ma'lumot berishingiz mumkin. Buning asosiy jihati shundaki, Ekranini suratga olishda ekran ikkita asosiy qismga bo'linadi: ikkita gorizontal va ikkita vertikal parallel chiziqlar uchta asosiy qismga bo'linadi (bu variant barcha smartfon kamerasi sozlamalari uchun mavjud). O'ynaladigan Markaziy ob'ekt butun ekranning uchdan bir qismini egallashi kerak va chiziqlar yoki chiziqlar bo'ylab chiziqlar kesishmasida joylashgan bo'lishi kerak.

Muxtasar qilib aytganda, bugungi kunda talaba bugungi talablar asosida o'qitilishi kerak. Axir, yangi texnologiyalardan tug'ilgan o'g'il va qizlar (G'arbda ular g'arbiy Ze deb ataladi) bir qator umumiy fazilatlariga ega. Bizning turmush tarzimiz, qiziqishlarimiz va istaklarimiz ma'lum darajada dunyo makoniga o'xshash bo'lsa-da, biz o'tmishni o'rgatish orqali maqsadga erisha olmaymiz. Faqat doimiy rivojlanishda bo'lganimizda, biz yuqori intellektual umurtqa pog'onasini ko'tarishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN MANBALAR:

1. F. Anapiyayev. "Ma'rifat " Gazetasi 2016
2. Pichurin L. F. Matematika gumanitar fan // maktabdagi matematika, 2002 yil
3. Kudryavtsev L. D. Mamonaviy matematika va uni o'rganish haqidagi fikrlar. M.: Fan, 1977 Yil